

‘Leven tot het laatst’

Jaarbericht 2024

Leven tot het laatst

“Leven tot het laatst”, zo heet de landelijke campagne die in 2024 gestart is om palliatieve zorg onder de aandacht te brengen. Deze tekst en ook de campagne zelf brengen de breedte en reikwijdte van goede palliatieve zorg goed in beeld. De aandacht voor palliatieve zorg en vraagstukken rond het levenseinde neemt toe, bij inwoners en zorgprofessionals, in de media en in de samenleving.

Voorlichtingsbijeenkomsten trekken ook in onze regio steeds meer publiek. Zie ook onze factsheets van 2024 in de bijlage. De campagne “Leven tot het laatst” wordt in 2025 voortgezet.

Goed gaon

Een hoogtepunt voor het Netwerk Palliatieve Zorg (NPZ) Achterhoek in 2024 was de werkconferentie in De Dru over Passende zorg in de laatste levensjaren, onder het motto Goed gaon. Dit project is een samenwerking met het Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek voor de periode van 2023 tot en met 2025. Centraal staat het belang van proactieve zorgplanning. In het komend jaar wordt de verbinding met het Integraal Zorg- en welzijn Akkoord/ Regioplan vormgegeven op de thema's proactieve zorgplanning en gegevensbeschikbaarheid. In samenwerking met het Netwerk Ouderen en Veerkracht is daarmee een basis gelegd voor verankering in het Regioplan onder het thema Veerkrachtig ouder worden.

De basis

Het Netwerk palliatieve zorg Achterhoek heeft een heldere en veelomvattende missie en doelstelling.

Lees erover in het Meerjarenprogramma 2022- 2026. In dit programma zijn ook de voornemens voor de jaren 2022t/m 2026 beschreven. Vanuit onze visie dat de palliatieve zorg van iedereen is.

Het Meerjarenprogramma is in het voorjaar van 2024 in de praktijknetwerken geëvalueerd. De bevindingen waren vrij eensluidend: de lijnen tussen de professionals zijn steeds korter, men weet elkaar te vinden, de scholingen / casuïstiekbesprekingen palliatieve zorg worden zeer gewaardeerd. Het transmuraal zorgpad palliatieve zorg en implementatie van het Kwaliteitskader palliatieve zorg blijven onze leidraad voor de komende jaren. Wij geven in dit jaarbericht een overzicht van de belangrijkste activiteiten en opbrengsten van het afgelopen jaar 2024, aan de hand van het Meerjarenprogramma. Het is vooral een procesverslag; meten en monitoren van concrete prestatie indicatoren voor goede palliatieve zorg gebeurt landelijk.

Splitsing regio's

Het jaar 2024 was het eerste jaar na het besluit om NPZ regio Zutphen en NPZ Achterhoek te splitsen, naar respectievelijk de Thematafel kwetsbare inwoners regio Zutphen en het Transmuraal managementberaad Achterhoek. De beide netwerken en de coördinatoren werken nog steeds nauw samen binnen het gezamenlijke meerjarenprogramma. Dit jaarbericht 2024 is verschenen in twee versies: naast deze versie van het NPZ Achterhoek is een versie van het NPZ regio Zutphen verschenen.

Dank

Tot slot is het Jaarbericht als altijd een moment om stil te staan bij de grote inzet en betrokkenheid van onze zorgprofessionals en vrijwilligers bij “leven tot het laatst”. Jullie maken het verschil.

Voor meer informatie kun je terecht bij de coördinator:

● Hetty Top | 06 22 24 33 93 of via de website <https://palliaweb.nl/netwerk-achterhoek>

TERUGBLIK 2024

Gebaseerd op de programmalijnen en doelen van het Meerjarenprogramma Palliatieve Zorg 2022-2026

1. Programmalijn Transmurale werkwijze

Doel: Het transmuraal zorgpad is breder ingevoerd in de regio

Doel: Specialistische deskundigheid in de regio is beter en dichterbij beschikbaar

In zowel Oost als West Achterhoek is een consultatieteam/helpdesk palliatieve zorg beschikbaar voor de generalistisch werkende zorgverleners. De consultatieteams streven ernaar de consult-functie zo dicht mogelijk bij de generalistisch werkende zorgprofessionals te organiseren, met korte lijnen, bekende gezichten en vooral proactieve inzet. Doelstelling is een toekomstbestendige consultatiefunctie ter ondersteuning van de generalistische zorg; de juiste kennis op het juiste moment op de juiste plek. Het is een langdurende zoektocht, waarbij het nog onduidelijk is wat er in de regio en wat er landelijk gefaciliteerd moet gaan worden. Het landelijk ondersteunende systeem wordt afgebouwd maar er is geen landelijke tijdlijn.

In Oost Achterhoek werkt het consultatieteam palliatieve zorg steeds meer transmuraal. Dit is een beweging die al eerder in gang gezet is en ook geconsolideerd in 2024. Het consultatieteam van Oost Achterhoek heeft een gezamenlijke voorwaachtfunctie met andere regio's in Twente, Salland en Oost Veluwe. Dat betekent dat vormgeving van de consultatie in de toekomst in nauwe afstemming met andere regio's moet gebeuren. Binnen de Oost Achterhoek zelf staan de korte lijnen en de onderlinge verbinding centraal, en minder het denken in structuren. Er is een pilot gestart t.b.v. het beschikbaar stellen van een palliatieve kit bij het levenseinde in de thuissituatie.

In West Achterhoek heeft de projectgroep Transmurale Palliatieve zorg een aanpak ontwikkeld, analoog aan geïntegreerde ouderenzorg (GZO West Achterhoek) om de palliatieve zorg in te bedden in de huisartsenpraktijken, in gezamenlijkheid met ziekenhuis en thuiszorg. Er is een papieren en digitale versie in voorbereiding van het Zorgpad transmuraal zorg. Daarmee is tevens de herziening van het transmuraal zorgpad gerealiseerd. Dat betekent een versterking van het Kwaliteitskader Palliatieve Zorg. Er is een advies ontwikkeld om het transmuraal expertiseteam palliatieve zorg duurzaam in de West Achterhoek te positioneren. Het Herziene transmuraal zorgpad PZ wordt gebruikt als basis voor een rondgang langs de huisartsenpraktijken vanuit HZOIJ. De koppeling van huisartsenpraktijk aan een vaste palliatieve zorg verpleegkundige is verder ingebed. Er is veel energie gestoken in het operationeel maken van de verpleegkundig en medische palliatieve kit, dit proces heeft wat vertraging opgelopen maar zal naar verwachting begin 2025 gerealiseerd zijn. De voorwaachtfunctie van het consultatieteam is in 2024 verschoven van Sensire naar het Slingeland ziekenhuis, vanwege personele omstandigheden. Het palliatief team van het Slingeland ziet een toename van het aantal consulten. Om meer inzicht in te verkrijgen in de herkomst en de aard van de vragen is gestart met registratie.

Binnen het project Passende zorg in de laatste levensjaren (zie Programmalijn 2) worden ook zeer zinvolle ervaringen opgedaan rond transmuraal samenwerken, in het bijzonder in de drie focusgroepen rond COPD, hartfalen en ouderen met complexe problemen. Deze ervaringen worden gebruikt voor het ontwikkelen van een nieuwe Regionale Transmurale Afspraak (RTA), oplevering in 2025.

Doel: Er is betere samenwerking met naasten en vrijwilligers

De website van het NPZ is herzien op het terrein van inzet en vindbaarheid van vrijwilligers. In de diverse scholingen komt de inzet van vrijwilligers en de samenwerking op basis van gelijkwaardigheid veelal aan de orde. Het symposium in het kader van de week van de palliatieve zorg van 7 oktober was gericht op zowel vrijwilligers als professionals. Er is daarnaast gestart met het versterken van de contacten met de gemeenten/ sociaal domein. Ondersteuning van mantelzorgers krijgt daarin ook de nodige aandacht.

Vooruitblik

De transitie van de consultatieteams, ingebed in transmurale palliatieve zorg is een langdurend proces dat in 2025 wordt voortgezet in relatie met de implementatie van het landelijk kwaliteitskader palliatieve zorg. De beschikbaarheid van specialistische zorg en expertise is een thema dat meegenomen wordt in het IZA regioplan en zal een plek krijgen in het toekomstig zorglandschap samen met andere specialismen.

Binnen het project Passende zorg in de laatste levensjaren worden de inzichten vertaald in een Leidraad (RTA) passende zorg. Daarin staan markering, warme overdracht en communicatie/ gegevensbeschikbaarheid centraal.

2. Passende zorg in de laatste levensfase

Doel: Er is meer aandacht voor proactieve zorgplanning, levens- en behandelwensen en passende zorg in de laatste levensfase

Doel: We werken aan meer bewustwording over het levenseinde.

In Oost en West Achterhoek speelt het project 'Passende zorg in de laatste levensfase' een grote rol in het realiseren van proactieve zorgplanning en bewustwording daarover. 2024 was het tweede van drie projectjaren. Kijk [hier](#) voor de meest recente ontwikkelingen omtrent het project 'Passende zorg in de laatste levensfase'. Opvallend is de grote betrokkenheid die we ervaren binnen de projectgroep en de focusgroepen (COPD, hartfalen, complexe situaties rond ouderen). Vanuit een subsidie van ZonMw kan projectleiding en actieonderzoek vanuit de Erasmus universiteit bekostigd worden, evenals een publiekscampagne. De projectgroep heeft een overzicht gemaakt van instrumenten die ingezet kunnen worden om in gesprek te gaan over wensen

en grenzen. Op 21 maart 2024 vond het symposium met de titel 'Goed gaon' plaats in De Dru. Lees [hier](#) een impressie van de bijeenkomst. Proactieve zorgplanning en gegevensbeschikbaarheid hebben een plek gekregen in het regioplan Achterhoek en de uitwerking van het Integraal Zorgakkoord.

Vanuit een werkgroep van adviseurs leren en ontwikkelen is een start gemaakt met het opstellen van een gezamenlijk Leer- en ontwikkelplan Proactieve zorgplanning voor de gehele Achterhoek.

Uit contacten met cliëntenraden blijkt dat het onderwerp proactieve zorgplanning enorm leeft bij de leden. De cliëntenraden ondersteunen het streven om het bespreken van wensen en grenzen goed te borgen in de zorgorganisaties.

De voorlichting aan inwoners kreeg een grote boost via de pilot bij huisartsenpraktijk Snelder in Doetinchem. Er was veel belangstelling voor de twee informatiebijeenkomsten met als titel Praten over het levenseinde.

De werkgroepen van de cafés Doodgewoon waren in Oost en West Achterhoek in 2024 weer volop actief. Wat we zien is een toenemende belangstelling voor informatieve thema's zoals euthanasie. In zowel Oost als West Achterhoek wordt de samenwerking met de bibliotheken rond publieksvoorlichting versterkt.

Doel: Er is meer aandacht voor rouw en nazorg

In het Meerjarenprogramma krijgt ook (nazorg bij) rouw prioriteit. Dat heeft geresulteerd in het ontwikkelen en aanbieden van een scholing in drie delen over rouw in de West Achterhoek. Deze is gegeven in februari-april 2024 en is goed beoordeeld.

Op 7 oktober vond het symposium in het kader van de week van de palliatieve zorg plaats, dit werd georganiseerd voor en met de drie subregio's. Het thema was 'Rouw op je pad'. Vanuit de richtlijn Rouw werd het thema op verschillende manieren belicht, voor 150 deelnemende vrijwilligers en professionals.

In Oost Achterhoek heeft in samenwerking met de bibliotheken in oktober 2024 de eerste van drie schrijversavonden over rouw plaatsgevonden

De flyer Verder na het verlies van een dierbare wordt veel gebruikt.

Vooruitblik Passende zorg in de laatste levensjaren

In het voorjaar van 2025 wordt het leer- en ontwikkelplan proactieve zorgplanning Achterhoek opgeleverd, i.s.m. Graafschap college en diverse adviseurs leren en ontwikkelen. Samenwerkingsafspraken rond proactieve zorgplanning worden verder uitgewerkt en vertaald naar een regionale RTA.

Op het gebied van maatschappelijke bewustwording zullen alle ervaringen die we opdoen met voorlichting door huisartsen en met VVT-organisaties bundelen en vertalen naar handige toolkits voor de regio.

Rondom nazorg wordt de beschikbare informatie op onze website verder uitgewerkt per gemeente.

3. Programmalijn Netwerksamenwerking

Deskundigheidsbevordering

Het NPZ is gericht op het scholen van de generalistische zorgverleners. De scholing van de in palliatieve zorg gespecialiseerde professionals is in handen van de consultatieteams (expertteams). De praktijknetwerken van Oost en West Achterhoek hebben ieder een eigen werkgroep scholing die op basis van de vraag casuïstiekbesprekingen organiseert. Zie verder de factsheet.

Samen met het Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek organiseren we in de Achterhoek halfjaarlijks **overleg met adviseurs leren en ontwikkelen van VVT- en huisartsenorganisaties**: doel is het ophalen van behoeften rond organisatie- of domeinoverstijgende deskundigheidsbevordering en afstemming over organiseren van scholingen en casuïstiekbesprekingen in netwerkverband.

Op 6 nov vond in het Borchuus in Varsseveld een theatervoorstelling plaats over het levenseinde bij dementie. Zowel de middag als de avondvoorstelling waren volgeboekt, met deels mantelzorgers en naasten en deels professionals. Gerealiseerd dankzij een goede samenwerking tussen de netwerken in de regio en de regionale Alzheimerafdeling. Lees [hier](#) een impressie van de indrukwekkende voorstelling.

Monitoring en signalering

Het Netwerk PZ heeft een belangrijke signalerende functie. Vanuit de wisselwerking tussen visie en praktijk komen op diverse plekken verbeterpunten naar voren.

Een voorbeeld uit 2024: vanuit Sensire en Sravana werd een toename gesignaleerd op het gebied van Bewust stoppen met eten en drinken (BSTED); samen met de netwerkcoördinator werd besloten om dit gezamenlijk in de West Achterhoek op te pakken. Als eerste stap is een werkgroep geformeerd i.s.m. de huisartsen; de werkgroep heeft de landelijke richtlijn BSTED vertaald naar een leidraad voor samenwerking in de regio, vervolgens zijn scholingen georganiseerd, eerst voor de gespecialiseerd zorgprofessionals, daarna voor de generalistisch werkende zorgprofessionals. In het voorjaar van 2025 worden de vrijwilligers van de hospices geschoold. De groep blijft halfjaarlijks de ervaringen monitoren.

Versterking (samenwerking) hospicevoorzieningen

In 2024 kwamen er via het landelijk programma NPPZII middelen beschikbaar om de hospice voorzieningen te versterken. Dat werd via de zeven consortia naar de regio's in het land uitgezet. Vanuit de PalZo-regio is dit strak gecoördineerd en in korte tijd hebben alle tien de netwerken van de PalZo regio verbeterplannen ontwikkeld en deels al uitgevoerd. In de Achterhoek was de afgelopen jaren al geïnvesteerd in de samenwerking rond de hospices dus er kon snel geschakeld worden. In de West Achterhoek hebben Sravana, Azora en VPTZ Zuid West Achterhoek gezamenlijk stappen gezet. Sravana heeft een eigen onderzoek naar de inzet van vrijwilligers extern beschikbaar gesteld, en Oost en West werken samen aan een overzicht waarin alle info over de hospices, palliatieve unit en VPTZ eenvoudig te ontsluiten is.

Ondersteuning palliatief geschoolde professionals

Vrijwel iedere zorgaanbieder heeft inmiddels palliatief geschoolde zorg-professionals. Vaak hebben zij naast uitvoerende en coachende taken ook een rol bij het intern ontwikkelen en verder brengen van het beleid en rond palliatieve zorg. Op basis van signalen van deze professionals is het NPZ een uitwisseling gestart rondom het beleid van de organisaties. De eerste bijeenkomst heeft in oktober 2024 plaatsgevonden. Daarin kwamen vragen aan de orde over de implementatie van het Kwaliteitskader, over markering van diverse fases en over het op het juiste moment kunnen inzetten van de juiste deskundigheid (stepped care). Een conclusie was dat voor het goed implementeren van beleid zowel de gespecialiseerde zorgverleners nodig zijn, alsook het management. De bijeenkomsten worden vervolgd.

Netwerksamenwerking

Er zijn veel dwarsverbanden met andere netwerken in de regio. Coördinatoren hebben regelmatig overleg over gezamenlijke projecten, gezamenlijke scholingen, en afstemming van activiteiten en ontwikkelingen. Belangrijkste partners zijn Willem Hart voor levensvragen, en Netwerk Ouderen en Veerkracht Achterhoek.

De relatie met het sociaal domein is op diverse manieren onderzocht, lokale werkgroepen rond ouderenbeleid zijn bezocht in 5 van de acht gemeenten. De overige volgen in 2025. In deze bijeenkomsten zochten we samen naar de terreinen waar we met meer samenwerking winst kunnen behalen. Bijvoorbeeld bij de inzet van vrijwilligers, begeleiding bij rouw, en bij (tijdig) nadenken over de toekomst en over het levenseinde.

Samenwerkingsovereenkomst

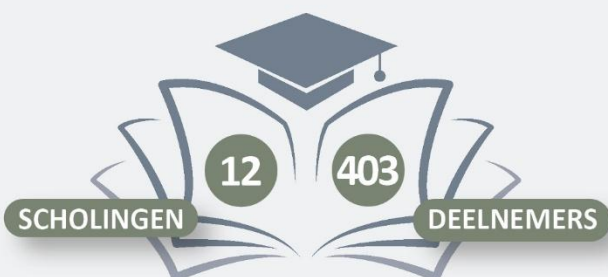
In 2024 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst opgesteld. Deze is ondertekend door de meeste partners die deelnemen in het managementberaad, en Livio. De hospices nemen niet deel in het Tmb maar zijn wel hele belangrijke ketenpartners. In november heeft overleg plaatsgevonden met de besturen van de hospices Sravana en De Lelie. De samenwerking met de besturen van de hospices wordt in 2025 versterkt.

Netwerkcoördinatie algemeen

Coördinatie	Er zijn in 2024 twee netwerkcoördinatoren werkzaam in de Achterhoek: Regio West Achterhoek: Hetty Top Regio Oost Achterhoek: Marleen de Lange en Hetty Top In de loop van 2024 werd duidelijk dat regio Zutphen meer de verbinding met Oost Veluwe zoekt (ondermeer i.v.m. IZA) en dat Marleen zich terugtrekt uit de Achterhoek. In het najaar is besloten tot het aanstellen van een tweede coördinator voor de Achterhoek. Zij start per 1 februari 2025.
Netwerkondersteuning	Marga Geurtzen ondersteunt het netwerk op het gebied van praktische organisatie van scholingen, aanvragen accreditaties, van flyers en persberichten en allerhande communicatie, verzorgen van nieuwsbrieven, up-to-date houden van de website. Uiteenlopende werkzaamheden die het Netwerk een professionele en stevige basis geven. Daarnaast beschikken we over een aantal uren inzet van een communicatiemedewerker.
Financiën	De twee subnetwerken ontvangen ieder een eigen subsidie van VWS. De kassiers zijn het SKB voor Oost Achterhoek, en het Slingeland ziekenhuis voor West Achterhoek. Er is sprake van twee begrotingen. Op enkele vraagstukken is externe Projectondersteuning ingezet vanuit dit budget. Ondermeer voor ontwikkeling expertiseteam palliatieve zorg West Achterhoek en het ontwerpen van een brochure voor het Transmuraal Zorgpad West Achterhoek.
Transmuraal managementberaad	Het Transmuraal managementberaad Achterhoek is bestuurlijk verantwoordelijk voor de netwerken van Oost en West Achterhoek. De vertegenwoordigers van de kassiers vormen samen de linking pin tussen het managementberaad en de netwerkcoördinatoren. In 2024 in de personen van Feia ten Have/ Daphne Besselink vanuit Slingeland en Irma Winkelhorst vanuit SKB.

Programmaraad	In 2024 is onderzocht in hoeverre er voor enerzijds Achterhoek en anderzijds regio Zutphen een dergelijk platform kan worden (door-)ontwikkeld. Mogelijk in combinatie met een vorm van cliëntenparticipatie. Dit wordt in 2025 opgepakt. Besloten is tot de vorming van één programmaraad voor de gehele Achterhoek.
PalzoCo	De netwerken maken onderdeel uit van het consortium Palliatieve Zorg Zuidoost Nederland, het PalZoCo. Binnen dit consortium stemmen de netwerkcoördinatoren onderling hun beleid af samen met de opleidingsinstituten, het expertisecentrum PZ van het Radboud. PalZo is ook het knooppunt voor verdeling van gelden vanuit het Nationaal Programma Palliatieve Zorg II. Binnen PalZo is begin 2024 een beleidsplan vastgesteld met als belangrijkste uitgangspunt dat het ondersteunend aan de regionale netwerken en netwerkcoördinatoren is. Zoals bijvoorbeeld al langere tijd voor onderwijs geldt. In mei 2024 kwamen via PalZo middelen beschikbaar voor het eerder beschreven project Versterking hospicevoorzieningen.
PZNL	De netwerkcoördinatoren nemen deel aan landelijk overleg met PZNL (Palliatieve Zorg Nederland). Er was in 2024 opnieuw veel aandacht voor de uitvoering van het Nationaal Programma palliatieve Zorg II. Daarin staan proactieve zorgplanning en bewustwording bij burgers centraal. De prioriteiten van onze regio komen hier grotendeels mee overeen.
VNPZ	In december 2023 is de landelijke Vereniging van Netwerken Palliatieve Zorg opgericht, de VNPZ. Doel is om het landelijk en regionaal beleid beter op elkaar af te stemmen. 2024 was het eerste jaar dat de VNPZ haar werk kon doen. We merken vooral verbetering in de afstemming tussen landelijke en regionale ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van campagnes over bewustwording.

FACTSHEET SCHOLINGEN EN INFORMATIE



thema's
SCHOLINGEN/CASUÏSTIEKBESPREKINGEN

aantal
DEELNEMERS

Begeleiding bij rouw	
• Rouw algemeen	17
• Stagnerende rouw	27
• Rouw in verschillende culturen	14
Palliatieve zorg bij mensen met COPD (2x)	85
Ondersteuning in de stervensfase	43
Misselijkheid en braken in de palliatieve fase	32
Palliatieve zorg bij hartfalen	43
Palliatieve zorg bij mensen met dementie	11
Palliatieve zorg bij mensen met de ziekte van Parkinson	29
Begeleiding bij bewust stoppen met eten en drinken (2x)	102



café Doodgewoon

6 OOST ACHTERHOEK bijeenkomsten

- In gesprek met je huisarts over de laatste fase van je leven
- Euthanasie, hoe zit het precies?
- Rouw rondom ziekte en verlies

3 WEST ACHTERHOEK bijeenkomsten

- Een goede plek om te sterven
- In gesprek met je huisarts over de laatste fase van je leven
- Euthanasie, hoe zit het precies?

SOCIAL MEDIA VOLGERS



start 2024 | einde 2024

76 **111**



start 2024 | einde 2024

398 **659**

NIEUWSBRIEVEN



verstuurd naar

625
abonnees

CONGRES GOED GOAN



288
deelnemers

SYMPOSIUM ROUW OP JE PAD



146
deelnemers

2x VOORSTELLING LANG ZAL HIJ LEVEN



485
bezoekers

VNPZ (land.ver. netwerken)

PZNL / consortium Palzo

VWS (subsidie)

Overige partners

Slingeland

Transmuraal managementberaad Achterhoek

SKB

Programmaraad

NETWERK PALLIATIEVE ZORG ACHTERHOEK

Netwerkcoördinatoren en netwerkkondersteuner

West Achterhoek

Consultatieteam palliatieve zorg WA

Praktijknetwerk palliatieve zorg

Werkgroep deskundigheidsbevordering

Café Doodgewoon

Project transmurale palliatieve zorg

Groep BSTED bewust stoppen met eten en drinken

Achterhoekbreed

Regionale werkgroep
hospicevoorzieningen

Project passende zorg in de laatste
levensjaren 2023-2025 i.s.m. NOVA

Projectgroep

Focusgroepen COPD, hartfalen, ouderen

Werkgroep leer- en ontwikkelplan
Proactieve Zorgplanning

Regioplan / IZA vanaf 2026

Oost Achterhoek

Consultatieteam palliatieve zorg OA

Praktijknetwerk palliatieve zorg

Werkgroep deskundigheidsbevordering

Café Doodgewoon